

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ - БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ

УТВЪРЖДАВАМ:

РЕКТОР:.....
/проф. Христо Бозов, дм/

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

Докторска програма: **ТУРИЗЪМ**

Образователна и научна степен: **ДОКТОР**

Професионално направление: **3.9. ТУРИЗЪМ**

Област на висше образование: **3. СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ
НАУКИ**

Професионална квалификация: **ДОКТОР ПО ТУРИЗЪМ**

Бургас

2024 г.

Настоящата квалификационна характеристика е неразделна част от учебния план на докторска програма „Туризъм“ и определя квалификация на специалиста с висше образование, придобил образователна и научна степен „Доктор“ в област **3. „Социални, стопански и правни науки“**, професионално направление **3.9. „Туризъм“**.

Докторската програма е предназначена за завършили образователно-квалификационна степен „Магистър“.

Приемът в докторската програма се извършва с конкурс в съответствие със ЗВО, Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за устройство и дейността на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас (чл. 4 до чл. 21).

Квалификационната характеристика на доктора по туризъм, придобил докторска степен във Факултет по обществени науки при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас, както и учебният план на докторската програма, осигуряваща неговата подготовка, са съобразени със:

- Закон за висшето образование (*доп. ДВ. бр.23 от 19 Март 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.25 от 22 Март 2024г., изм. ДВ. бр.27 от 29 Март 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 1 Май 2024г., изм. ДВ. бр.81 от 24 Септември 2024г.*);
- Закон за развитието на академичния състав на РБългария (*Обн. ДВ. бр.38 от 21 Май 2010г., изм. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 3 Април 2018г., изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. ДВ. бр.17 от 25 Февруари 2020г., доп. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 19 Юли 2022г., изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022г.*);
- Правилник за прилагане на Закон за развитието на академичния състав на РБългария (*Обн. ДВ. бр.75 от 24 Септември 2010г., изм. ДВ. бр.19 от 8 Март 2011г., изм. ДВ. бр.9 от 31 Януари 2012г., изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013г., доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г., изм. ДВ. бр.57 от 28 Юли 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 6 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 19 Февруари 2019г., изм. ДВ. бр.76 от 5 Септември 2023г.*);
- Национална квалификационна рамка на РБългария
- Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас;
- Правилник за устройството и дейността на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас;
- Правилник за учебната дейност на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас
- Стандарт за разпределение по видове дейности и формиране на кредити при обучението на докторанти в Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас.

I. Цели на образователната и научна програма

Главната цел на обучението в професионално направление 3.9 Туризъм, образователна и научна степен „Доктор“, докторска програма „Туризъм“, е на базата на съвременни изследователски програми, подходи и форми на обучение, да подготви висококвалифицирани специалисти с научен потенциал. Докторската програма предоставя на докторантите задълбочени и актуални познания за туристическия сектор като приоритетен за българската икономика, един от основните двигатели на глобалната икономика и генератор на заетост в световен мащаб. В допълнение, дава се възможност за формиране на задълбочени научно-изследователски умения, с което бъдещите специалисти с ОНС „Доктор“ ще допринесат за нататъшното развитие на науката за туризма, ще бъдат в състояние да разработват научни приложни проекти за внедряване на иновации в туристическата практика, както и за решаване на значими за обществото и икономиката проблеми свързани с туризма.

Поставената **цел** е в пълно съответствие с **мисията** на Университета за подготовка на специалисти с висше образование и отговаря на **функцията** на Факултет по обществени науки за подготовка на специалисти в областта на туризма.

За реализацията на поставената цел е необходимо успешното решаване на следните основни **задачи**:

- Надграждане на знанията, свързано с теоретичните, методологическите и икономическите аспекти на съвременната наука за туризма;
- Формиране на умения за ползване на научна терминология, характерна за научната област и професионалното направление;
- Формиране на умения за самостоятелна преподавателска и научноизследователска дейност;
- Развитие на умения за решаване на научни или научноприложни проблеми в областта на туризма;
- Формиране на умения и развитие на опит за организиране, планиране и реализиране на научни проекти на университетско, национално и международно ниво;
- Интегрира научни или научноприложни резултати с оригинален принос в индустрията на туризма, с което иновира практиката.

Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план и включва подготовка и полагане на изпити, преподавателска дейност и защита на дисертационен труд.

II. Съдържание на обучението

Обучението по докторската програма е организирано в две направления: образователно и научно.

Образователната програма се реализира в лекционни курсове, семинарни и практически упражнения. Образователното съдържание е подбрано и структурирано съобразно целта и концепцията на докторската програма и включва две задължителни, една избираема и една факултативна дисциплина. Задължителните дисциплини осигуряват фундаментална и специализирана подготовка с оглед формиране на квалифициране докторанти за бъдеща научноизследователска и преподавателска работа, както и чуждоезикова

подготовка. Избираемата дисциплина се избира от докторанта съвместно с научния ръководител с оглед надграждане на базисната компетентност в контекста на тематиката на дисертационното изследване, на бъдещата научна и преподавателска дейност. Факултативната дисциплина се избира от докторанта в насока добавяне на допълнителни компетентности, подкрепящи бъдещата му преподавателска и/или научноизследователска дейност.

Научната подготовка се реализира чрез публикационна дейност, участие в проекти и работа по дисертационно изследване.

Методи на обучение:

- лекция;
- консултация;
- работа с научна литература – специализирана литература, електронни ресурси;
- работа по проект и изследователска задача.

Форми на обучение:

- работа в малка група;
- самостоятелна работа;
- семинар;
- практикум.

Средства на обучение (образователни ресурси): литературни източници, мултимедийни ресурси, съвременни технологични средства.

III. Система за оценяване на професионалните компетенции

Проверката и оценката на образователната и научноизследователската програма се осъществява съобразно изискванията на учебния план и включва текущ и заключителен контрол. Оценяването е по шестобалната система с присъждане на кредити. Кредити се присъждат след успешно издържан изпит (над Среден 3,00).

Текущият контрол включва следните методи:

- тест;
- изследване и защита на научноизследователска теза (курсов проект);
- рефериране на научни текстове.

Заключителният контрол представлява полагане на изпит или текуща оценка.

Изпълнението на годишния план на докторанта подлежи на контрол и оценка чрез атестиране и тримесечно отчитане на дейността по индивидуалния план (съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас).

Квалификационен стандарт – компетенции на придобилите образователна и научна степен „Доктор“

В процеса на обучение по докторската програма докторантите придобиват основни умения за:

- Решаване на комплексни проблеми в научните изследвания и практиката на туризма;
- Анализирание на информация от различни източници за извличане на синтезирана информация;

- Прилагане на иновативно мислене с цел подобряване на съществуващите концепции, модели и подходи за управление на туризма и/или туристическия бизнес;

- Усвояване на нови умения, необходими за бъдещата научноизследователска и практико-приложна дейност.

Обучението по докторската програма формира у докторантите следните основни групи от компетентности:

1. Знания

- Притежава и използва специализирани и систематизирани знания за извършване на критичен анализ и за синтезиране на нови идеи;

- Владее методите на научните изследвания в областта;

- Притежава способност за разширяване и надгражда съществуващите знания в областта на туризма и да провежда оригинални научни и научноприложни изследвания;

- Представя знания и разбиране на високо равнище, не само в областта на туризма, но и в близки и/или гранични научни области;

- Притежава широк спектър от теоретични знания относно туризма на макро и микроравнище, в т.ч. различните характерни за туризма дейности – хотелиерство, ресторантьорство, туроператорска и турагентска дейност, туристически транспорт, допълнителни услуги в туризма, индустрия на свободното време;

- Познава съвременните постижения в областта на научните изследвания в туризма, и най-вече по проблематика на докторската си дисертация;

- Притежава познания относно научните изследвания – методите за събиране, анализиране, интерпретиране и представяне на емпирични данни;

- Познаване и прилагане на подходящи теории, закономерности и концепции, които да прилага по отношение на туристическата индустрия;

- Знания за анализ и оценка на критически връзки между туризма и други сектори с възможност за идентифициране на общите закономерности и връзки помежду им.

2. Умения

- Притежава умения да създава и ръководи екипи, да решава комплексни проблеми чрез нови технологични методи и инструменти;

- Ефективно намира, извлича, подрежда, синтезира и оценява необходимата информация от различни източници;

- Притежава умения да решава и преодолява критични проблеми в областта на проучването и/или нововъведенията в туризма, да подобрява стандартните модели и подходи, да развива иновативни решения;

- Владее умения да предвижда промените и проблемите, да се абстрахира от външната среда и да мисли стратегически и иновативно;

- Умение за разработване, планиране, организиране, провеждане и публикуване на резултатите от научни изследвания в реномирани издания и периодики в областта на туризма;

- Умение за разработване, планиране, организиране, провеждане и отчитане на научни проекти;

- Умения за разработване на научни публикации;
- Умение за критичен анализ на научна литература и за прилагане на разнообразни научни методи;
- Способност за критично мислене и оценка на различни гледни точки при решаване на задачи и проблеми;
- Умение за прилагане на нестандартни подходи и аргументирани решения;

3. Компетентности

3.1. Самостоятелност и отговорност

- Създава и интерпретира нови знания чрез собствени изследвания или друга научна дейност;
- Чрез постигнатите нови знания демонстрира умения за разширяване на обхвата на досега познатата научна област и преценява необходимостта от актуални публикации;
- Притежава способност за самооценка на постиженията на изследователския труд;
- Притежава способности да съставя, проектира, изпълнява и адаптира съвременен изследователски процес с научна стабилност;

3.2. Компетентности за учене

- Показва капацитет за систематично придобиване и разбиране на значително количество знания от най-съвременните научни постижения или от областта на професионалната практика;
- Поемане на отговорност за продължаващо научно и професионално самоусъвършенстване;
- Системно оценява собствената си подготовка и съответствие на знанията и уменията си с постиженията в научната област, в която работи;
- Самостоятелно идентифицира своите образователни потребности и с лекота се ориентира в сложно съдържание;
- Използва разнообразни начини за разширяване и актуализиране на професионалната квалификация, включително собствени оригинални методи и подходи.

3.3. Комуникативни и социални компетентности

- Представа качества и преносими умения, изискващи проявяване на висока лична отговорност, самостоятелна инициативност в сложни и непредвидими обстоятелства, както и в професионална или еквивалентна среда;
- Демонстрира общи способности да концептуализира, проектира и изпълнява проекти за генериране на нови знания, прилагане или разбиране на най-модерните достижения, както и да адаптира проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства;
- Пълноценно общува на някои от най-разпространените европейски езици;
- Владее и използва широк понятиен апарат не само от сферата на туризма, но и от прилежащите сектори и индустрии;
- Способност за ясно и разбираемо излагане на идеи, проблеми и решения пред специалисти и неспециалисти;
- Проявява широк мироглед, обща култура и способност за межкултурно

общуване

- Формулиране на обосновани становища, способност да анализира и критично да изложи собствени и чужди идеи в контекста на дадена ситуация;
- Проява на ангажираност и социална отговорност.

3.4. Професионални компетентности

- Формиране на умения и нагласи за извършване на самостоятелни научни и научноприложни изследвания, както и умения за представяне на получените резултати чрез научни съобщения и/или публикации;
- Получаване на знания за интеграция на науката с практиката и технология за прилагане на научни и научно-приложни резултати в дейността на туристическите предприятия и/или туристическата индустрия;
- Познаване и прилагане на инструментариум от научни и практически методи и подходи за изследване на дейността на туристическите предприятия и туристическата индустрия;
- Открояване на нерешени или частично решени проблеми в туризма и туристическата практика и в областта на свободното време;
- Познаване на съвременните постижения в областта на туризма и туристическата практика;
- Способност за предлагане на иновативни и нестандартни решения на оперативен, тактическо и стратегическо ниво;
- Способност за адекватна реакция на променяща се външна среда, съобразно новите условия и прилагайки собствените знания, умения и компетентности в различен контекст.

IV. Реализация

Завършилите докторска програма „Туризм“ могат да се реализират като:

- Преподавател във висше училище, колеж и др. в страната и чужбина;
- Научен работник в университети, научни институти и високотехнологични фирми в страната и чужбина;
- Висши ръководители, ръководители отдели, дирекции, звена и направления в туристически предприятия и организации;
- Експерти в институциите пряко и косвено свързани с туристическата индустрия, както и релевантни консултантски звена в сферата на туризма;

V. Изискване за придобиване на ОНС „Доктор“

ОНС „Доктор“ се придобива след обучение от три години за редовна и самостоятелна форма на обучение и четири години за задочна форма на обучение. Всяка учебна година е 30 учебни седмици. Продължителността на академичния час е 45 минути.

Формата на завършване е защита на дисертационен труд пред научно жури съгласно Закона за развитие на академичния състав на РБългария и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас.

VI. Възможности за допълнителна квалификация

Придобилите ОНС „Доктор“ могат:

- да участват в различни форми на продължаващо обучение – постдокторантски програми за повишаване на професионалната квалификация и опит по научната специалност и в професионалната област;
- да участва в хабилитационни процедури и процедури за израстване в научна степен.

Настоящата квалификационна характеристика е приета на заседание на Факултетен съвет на Факултет по обществени науки, протокол № 11 от 15.01.2025 г. и утвърдена на заседание на Академичен съвет, протокол № 29 от 23.01.2025 г.